

Ymgynghoriad ar y Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru)

Tystiolaeth i'r [Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg](#) ar gyfer Craffu Cyfnod 1 Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru).

Amdanoch Chi

Sefydliad: Mudiad Meithrin

1. Egwyddorion cyffredinol y Bil

1.1 A ydych yn cefnogi egwyddorion y [Bil Cwricwlwm ac Asesu\(Cymru\)](#)?

Yn rhannol

1.2 Amlinellwch eich rhesymau dros eich ateb i gwestiwn 1.1

(byddem yn ddiolchgar pe gallech gadw eich ateb o dan oddeutu 1,500 o eiriau)

Mae Mudiad Meithrin yn cytuno bod yr amser wedi dod i fabwysiadu Cwricwlwm newydd i Gymru ac rydym yn cydfynd yn (oni bai am un mater penodol fel a nodir isod) gyda phrif egwyddorion y Bil hwn. Croesawn yr amlinelliad yn y memorandwm esboniadol am ddiben y ddeddfwriaeth a'r effaith y bwriedir iddi gael. Croesawn yn arbennig yr ymrwymiad clir yn y memorandwm esboniadol i Strategaeth Cymraeg 2050.

Er fod yr ymrwymiad hwn yn ymddangos yn y memorandwm, nid yw geiriad a gwedd y Bil yn gydnaws a'r egwyddor hon. Nid oes unrhyw fanylion wedi ei gynnwys a fydd yn gwireddu y nod honedig o greu poblogaeth plant a phobl ifanc rhugl yn y Gymraeg erbyn eu bod yn 16 oed. Yn wir, mae un cymal penodol sydd yn mynd yn groes i'r egwyddor hwnnw trwy awgrymu fod y Gymraeg yn eilradd i'r Saesneg.

Felly rhaid casglu fod yr egwyddorion yn arwynebol ac heb dreiddio yn llwyr i'r Bil hwn mewn modd effeithiol.

Mae'r pedwar diben a'r meysydd dysgu fel sylfaen egwyddorol y cwricwlwm yn gadarnhaol a chdir.

Maes arall a drafodir fel egwyddor yn y memorandwm esboniadol ble nad oes tystiolaeth o'r bwriad i'w weithredu yn ymddangos yn y Bil ei hun yw Dysgu Proffesiynol.

(byddem yn ddiolchgar pe gallech gadw eich ateb o dan oddeutu 1,500 o eiriau)

Bu cryn drafod wrth ddatblygu'r Cwricwlwm i Gymru a'r Bil hwn am gynnwys dwy iaith swyddogol Cymru fel elfennau gorfodol yn ein darpariaeth addysg. Lleisiwyd cryn bryder y byddai hyn yn tanseilio ymdrech Mudiad Meithrin ag ysgolion cyfrwng Gymraeg i hyrwyddo a hwyluso addysg a gofal sy'n defnyddio dulliau trochi yn y Gymraeg.

Gwelwn fod y Bil nawr yn cynnig datrysiaid technegol i'r sefyllfa hon i ganiatâi i leoliadau osgoi defnyddio Saesneg hyd at 7 oed trwy ddatgan

"O ran Saesneg, bydd gan benaethiaid a darparwyr addysg feithrin a ariennir nas cynhelir hawl i ddewis a ydyn nhw'n cyflwyno Saesneg i ddysgwyr hyd at 7 oed, ac i ba raddau y mae'n nhw'n gwneud hynny. Mae hyn er mwyn cynorthwyo dysgwyr i fod yn rhugl yn y Gymraeg"

Er fod y cymal olaf yn cyfeirio at gyd-destun "cynorthwyo dysgwyr i fod yn rhugl yn y Gymraeg" mae'r frawddeg flaenorol yn hynod broblematic. Gallasai'r geiriad ar ei ffurf bresennol roi'r argraff camarweiniol ac arwain at ganlyniadau anfwriadol sef:

- mai Saesneg yw iaith normadol cyfundrefn gofal ac addysg Cymru
- mai gwyro oddi wrth y drefn gywir yw addysgu a gofalu trwy gyfrwng y Gymraeg (niche)
- y dylid bod yn cyflwyno Saesneg o fewn y ddarpariaeth (oherwydd mae 'graddau' yw'r gair a ddefnyddir sy'n awgrymu eto mai dyna'r peth rhesymol i wneud)
- fod grym di-gynsail gan benaethiaid a darparwyr meithrin i wyrdroi iaith darpariaeth a all arwain at anghysondebau di-ri
- fod dim statws i'r broses CSGA gan gofio nad yw disgrisiwn yn sail cadarn i gynllunio ohoni mewn materion cynllunio ieithyddol

Effaith y geiriad yw i gadw'r Gymraeg fel rhywbeth y mae'n rhaid addasu o'i chwmpas er mwyn ei "chaniatâu" yn hytrach na datgan fod addysg cyfrwng a throchi yn rhannu cwbl normadol, arferol a delfrydol yn y gyfundrefn addysg a gofal.

1.3 A ydych yn credu bod angen deddfwriaeth i gyflawni'r hyn y mae'r Bil hwn yn ceisio'i gyflawni?

(byddem yn ddiolchgar pe gallech gadw eich ateb o dan oddeutu 500 o eiriau)

Er mwyn sicrhau cysondeb ar draws Cymru a bod y cwricwlwm yn cael ei fabwysiadu gan bawb mae deddfu o blaid ei weithredu yn hanfodol. Nid ydym o'r farn bod angen cynnwys cymalau yn y Bil sydd yn gosod gorfodaeth deddfwriaethol i sicrhau bod disgyblion yn rhugl yn Saesneg. Mewn gwirionedd, mae Saesneg yn rhwym o gael ei dysgu yn ein hysgolion, ac mae sicrwydd am hynny yn y Maes Dysgu a Phrofiad Ieithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu heb fod angen cynnig deddfwriaethol penodol. Nid oes perygl na fydd plant yn dod yn rhugl yn y Saesneg o ystyried statws fwyafrifol llethol yr iaith yn lleol ac yn rhyngwladol. Cynigir mai un datrysiad i'r uchod fyddai esbonio mai yn Nghyfnod Allweddol 2 h.y. pan fo plentyn yn 7 oed y bydd pob plentyn yn dechrau dysgu Saesneg fel pwnc (h.y. ar gyfer plant sydd yn mynychu lleoliad gofal/addysg gynnar neu ysgol cyfrwng Cymraeg

2. Gweithredu'r Bil

2.1 A oes gennych unrhyw sylwadau am unrhyw rwystrau posibl rhag gweithredu'r Bil? Os na, ewch i gwestiwn 3.1

(byddem yn ddiolchgar pe gallech gadw eich ateb o dan oddeutu 500 o eiriau)

Mae Llywodraeth Cymru wedi derbyn bod creu cwricwlwm pwrpasol i leoliadau ariennir nas cynhelir yn bwysig a cheir ymrwymiad i hyn yn y Bil. Yn anffodus trwy gydol datblygiad y Cwricwlwm i Gymru ni fu ariannu teg ar gael i sicrhau fod lleoliadau ariennir nas cynhelir yn gallu bod yn rhan o'r gwaith datblygu. Cafwyd camau arwyddocaol trwy gefnogaeth yr adran Cyfnod Sylfaen i geisio gwneud iawn a gwella hyn wrth i'r broses ddatblygu fynd rhagddi. Teg yw dweud serch hynny bod y sector wedi cael eu hanwybyddu i rannau helaeth.

Mae Mudiad Meithrin yn falch i weld bod canllaw cwricwlwm pwrpasol i leoliadau ariennir nas cynhelir nawr ar y gweill a rydym yn ddiolchgar am y cyfle i ddylanwadu ar y cynnwys. Rydym yn rhagweld mai'r rhwystr mwyaf i'w weithredu a'i fabwysiadu maes o law fydd gwendidau yn yr isadeiledd sydd yn cefnogi dysgu proffesiynol i'r sector

2.2 A ydych yn credu bod y Bil yn ystyried y rhwystrau posibl hyn?

(byddem yn ddiolchgar pe gallech gadw eich ateb o dan oddeutu 500 o eiriau)

Ceir gwybodaeth yn y memorandwm am yr egwyddorion sydd yn cefnogi y Dysgu Proffesiynol sy'n gefn i'r cwricwlwm newydd. Mae yma eglurhad trylwyr o'r Dull Cenedlaethol ar gyfer Dysgu Proffesiynol er mwyn sicrhau caiff ymarferwyr eu cefnogi, a disgrifiad o'r Cyllid Ychwanegol fydd yn ei le i gefnogi'r model Ysgolion fel Sefydliadau sy'n Dysgu. Gofidiwn nad oes yma unrhyw fwiad i gynnwys y sector ariennir nas cynhelir, nac i ddatblygu fframwaith hyfforddi a chefnogi gyffelyb sydd yn addas i'r sector. Mae angen mynd ati ar frys i gysoni'r mynediad sydd gan ymarferwyr yn y sector i hyfforddiant a chyllid i gefnogi eu datblygiad proffesiynol.

3. Canlyniadau anfwriadol

3.1 A ydych yn credu bod unrhyw ganlyniadau anfwriadol yn deillio o'r Bil? Os na, ewch i gwestiwn 4.1

(byddem yn ddiolchgar pe gallech gadw eich ateb o dan oddeutu 500 o eiriau)

Rydym o'r farn y gallai diffygion y Bil arwain at:

1. Danseilio statws a gwaith cynllunio y CSGA
2. Osod addysg cyfrwng Cymraeg mewn 'niche' lleiafrifol yn hytrach na chyflawni'r weledigaeth fel a nodir gan danseilio strategaeth 'Cymraeg 2050'
3. Ddiffyg hyder ag arbenigedd ymysg ymarferwyr yn y sector ariennir nas cynhelir oherwydd diffygion yn yr isadeiledd cefnogi ag hyfforddi trwy'r awdurdodau lleol
4. Golli athrawon ymgynghorol arbenigol i'r sector nas cynhelir oherwydd diffyg cyllid penodol wedi ei neilltuo i'r pwrpas o ddysgu proffesiynol yn y sector ariennir nas cynhelir
5. Cefnogaeth addysgiadol broffesiynol yn digwydd trwy gyfrwng y Saesneg mewn lleoliadau ariennir nas cynhelir Cyfrwng Cymraeg (os ydyw yn digwydd o gwbl yn y dyfodol)

4. Goblygiadau ariannol

4.1 A oes gennych farn am oblygiadau ariannol y Bil (fel y'u nodir yn Rhan 2 o'r [Memorandwm Esboniadol](#))? Os nad oes, ewch i gwestiwn 5.1

(byddem yn ddiolchgar pe gallech gadw eich ateb o dan oddeutu 500 o eiriau)

Sylwn fod y disgrifiad o dan y pennawd Costau Cydymffurfio yn nodi:

“Disgwylir i ysgolion fynd i gostau uniongyrchol a chostau cyfle o ran dysgu proffesiynol wrth iddynt gynllunio a gweithredu eu cwricwlwm newydd. Cyfrifwyd yr amcangyfrif gorau o'r costau hyn drwy arolwg o Ysgolion Arloesi ledled Cymru. Yr amcangyfrif canolog o'r gost i ysgolion yw £292m. Costau uniongyrchol yw £29m o hwnnw a chost cyfle yw'r £263m arall, sy'n adlewyrchu gwerth amser staff. Disgwylir i'r gost hyn daro rhwng 2021-2022 a 2025-26.”

Ni gynhaliwyd arolwg o gostau datblygu a gweithredu'r cwricwlwm newydd i leoliadau ariennir ond nas cynhelir felly ymddengys bod Llywodraeth Cymru wedi methu yn llwyr a chynllunio ar gyfer y sector gofal ag addysg gynnar. (Onibai fod yn gostau wedi eu cynnwys ond heb eu datgelu) Os mai dyma'r achos dylid egluro beth yw'r gost ddisgwyliedig a sut pennwyd y swm hwnnw.

O dan y disgrifiad Costau ac anfanteision nad ydynt wedi'u cyfrif mae gwybodaeth am y costau ychwanegol disgwyliedig yn ôl profiad yr Ysgolion Arloesi mewn perthynas a pharatoi staff i gyflwyno elfennau o'r chwe Maes Dysgu a Phrofiad. Ceir cyfeiriad at yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol ble nodir “Bydd trefniadau ar wahân yn cael eu sefydlu ar gyfer y sector nas cynhelir a bydd y cynigion hyn yn cael eu cyhoeddi yn y dyfodol. Mae hyn yn cydnabod y bydd angen cymorth ychwanegol a phenodol ar leoliadau nas cynhelir”

Croesawn fod yma gydnabyddiaeth o'r angen am gymorth yn y dyfodol, ond gresynwn nad wnaed ymgais i gynllunio yn fanwl y gost o greu'r Cwricwlwm a chefnogi'r gwaith cyflwyno a datblygu i leoliadau ariennir nas cynhelir.

5. Pwerau I wneud is-ddeddfwriaeth

5.1 A oes gennych unrhyw sylwadau am addasrwydd y pwerau yn y Bil i Weinidogion Cymru i wneud is-ddeddfwriaeth (fel y'i nodir ym Mhennod 5 o Ran 1 o'r [Memorandwm Esboniadol](#))? Os nad oes, ewch i gwestiwn 6.1.

(byddem yn ddiolchgar pe gallech gadw eich ateb o dan oddeutu 500 o eiriau.)

-

6. Ystyriaethau eraill

6.1 A oes gennych unrhyw bwyntiau eraill yr hoffech eu gwneud am y Bil hwn?

(byddem yn ddiolchgar pe gallech gadw eich ateb o dan oddeutu 1,000 o eiriau)

-

